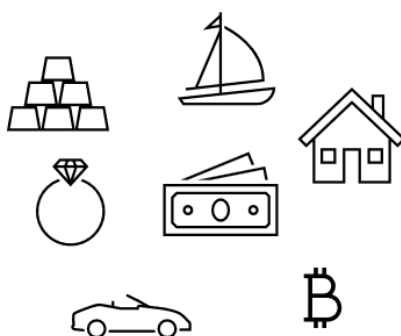

Självständigt förverkande

Den 8 november trädde den nya förverkandelagstiftningen i kraft vilken ger Polismyndigheten nya verktyg för att beslagta kriminellas tillgångar. Genom så kallat självständigt förverkande¹ kan en tillgång beslagtas utan att den behöver kopplas till ett konkret brott. Istället är det innehavarens legala ekonomiska förutsättningar till att inneha tillgången som ligger till grund för beslaget. Bedömning görs huruvida det är klart mer sannolikt att egendomen härrör från brottslig verksamhet än inte. Alla förverkanden avgörs i domstol där bevisbördan ligger hos åklagare och förklaringsbördan hos innehavaren av egendomen.

Brottslighet ska inte löna sig

Genom att beslagta brottsvinster kan drivkraften bakom den organiserade, ofta systemhotande brottsligheten begränsas och den kriminella ekonomin som göder brottsligheten reduceras. Syftet med lagstiftningen är bland annat att komma åt aktörer högre upp i de kriminella hierarkierna där brott kan vara svårt att bevisa. Det ska heller inte vara möjligt att skriva eller placera tillgångar, som exempelvis bilar eller fastigheter på familj och släkt för att undkomma förverkande. Även barn under 15 år omfattas av lagstiftningen för att exempelvis barns bankkonton inte ska kunna utnyttjas. Att beslagta lyxattribut som märkesjackor, klockor och bilar kan även minska attraktiviteten och begränsa nyrekryteringen av framförallt unga.

Nya möjligheter i samverkan för att återta brottsvinster

Rapporteringskyldigheten till penningtvätsregistret² för verksamhetsutövare ändras inte i och med den nya lagstiftningen. Misstankar om penningtvätt ska fortsatt skyndsamt och strukturerat rapporteras till finanspolisen. Inga nya rapporteringskrav ställs alltså på verksamhetsutövare, men lagstiftningen ger nya möjligheter att hitta och återta brottsvinster och därmed nya möjligheter till samverkan mellan finanspolisen och verksamhetsutövare.

Det självständiga förverkandet gäller inte bara så kallade lyxattribut, utan även exempelvis kontobehållning, kontanter, aktier, kryptotillgångar och fastigheter, tillgångar som

¹ För vidare läsning, 36 kap i Brottsbalken. www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700/#K36

² Lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, 4 kap 3 § Om en verksamhetsutövare efter en bedömning enligt 2 § har skäligen grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling, ska uppgifter om alla omständigheter som kan tyda på detta utan dröjsmål rapporteras till Polismyndigheten.

rapporteringspliktiga verksamhetsutövare har möjlighet att upptäcka. Inte enbart banker har möjlighet att identifiera dessa tillgångar.

Nya modus

Den nya lagstiftningen kan leda till modusförändringar hos de kriminella aktörerna för att undkomma förverkan. Exempelvis kan omfattningen av förfalskade eller osanna intyg och dokument öka, likaså användandet av tillgångsmålvakter, förfalskade signaturer och efterdateringar. Förmågan hos de kriminella att kunna styrka en legal inkomst eller kunna förklara en gåva blir avgörande.

Kundkännedom, övervakning och rapportering

Finanspolisen vill uppmärksamma verksamhetsutövare på ett antal punkter relaterade till självständigt förverkande. Dessa kan vara av extra vikt att ta i beaktan vid kundkännedom och transaktionsmonitorering samt påföljande misstankerapportering till finanspolisen.

Bedömning

- Bedöm om det finns en legal förklaring till kundens ekonomiska tillgångar utifrån kundkännedomen. Om så inte är fallet bör skärpta åtgärder för kundkännedom och andra nödvändiga åtgärder vidtas för att utröna omständigheterna.
- Bedöm äktheten på dokument och intyg som kunden överlämnar, exempelvis underskrifter och efterdateringar som inte kan förklaras.

Misstankerapportering

- Rapportera kontobehållning och marknadsvärde på alla konton, särskilt konton som tillhör släkt och familjemedlemmar, inklusive barn, i de fall informationen kan vara relevant för misstanken.
- Inkludera underlag för relevanta typer av tillgångar i rapporteringen, såsom fordon, fastigheter, bostadsrätter, kryptotillgångar, aktier, fonder, obligationer och andra värdepapper.
- Inkludera eventuell internationell koppling i rapporteringen. Transaktioner till och från utlandet, tillgångar tex. fastigheter i utlandet, gåvor från utlandet.
- Även tillgångar som funnits tidsmässigt nära i tid, till den rapporterade händelsen är av intresse.
- Av särskild vikt är den förklaring och den dokumentation som kunden uppger och överlämnar avseende tillgångar, transaktioner och gåvor etc.
- Aktuell kontobehållning (saldo) på berörda konton ska rapporteras strukturerat enligt tidigare given instruktion för goAML.
- Avsedd rapportindikator ska användas vid rapportering enligt tidigare given instruktion. Indikator: Brottsvinster kvar på kontot, BVKPK.

Finanspolisen Epost: fipo@polisen.se